

Werkboekgedeelte hoofdstuk Karkó

Dit is het werkboekgedeelte dat hoort bij het tekstboekgedeelte over de karkó. De opzet is dat jullie een tool maken om meer bewustwording te creëren onder de Bonairiaanse samenleving over duurzaamheid en de effecten daarvan voor het milieu. In dit hoofdstuk leer je meer over de karkó en hoe belangrijk dit diertje is voor het ecosysteem in de zee.

De tekst uit het werkboek is telkens belangrijk om te zien waar de activiteit over gaat.

Als jullie als projectgroep voor het thema 'Karkó' hebben gekozen, zullen jullie zelfstandig aan het werk gaan om het hoofdstuk over de karkó door te nemen uit het tekstboek en om de bijbehorende PowerPointslides met elkaar te volgen als leidraad. In dit werkboek staan de activiteiten die bij jullie thema horen uitgewerkt.

De bedoeling is dat jullie de activiteiten doen en dat jullie uiteindelijk een 'tool' of 'instrument' maken om de samenleving meer bewust te maken van het belang van de karkó voor de Caribische eilanden.

Veel plezier en succes!

Karko

Doel: Aan het einde van dit hoofdstuk kun je uitleggen waarom de karko zo belangrijk is voor de natuur en ecologie op Bonaire. Verder kun je benoemen welke gevaren de karko in zijn voortbestaan bedreigen.

De karko is een veel voorkomende schelpsoort in het Caribisch gebied. Hij maakt al duizenden jaren deel uit van de Caribische cultuur. De karko is ook bekend als de Lobatus gigas, roze vleugelhoorn, Queen Conch en koninginneschelp. Het betekent 'gigantische spiraalschaal'. De karko is een slak met een schelp er omheen.

De karko is één van de grootste eetbare zeeslakken ter wereld. Hij wordt door mensen gegeten, maar ook als decoratie gebruikt. Helaas wordt de karko ernstig bedreigd. Dit komt doordat er veel op de slak wordt gevestigd. Als dit niet stopt dan zal de karko uitsterven.

Dit hoofdstuk uit het tekstboek hoort bij dit werkboek

kenmerken	
lengte	gemiddeld 15 tot 23 cm, maximaal 35 cm
gewicht	maximaal 2,3 kg
leeftijd	gemiddeld 6 jaar, maximaal 30 jaar
vorm	Het is een grote, stevige schelp met een spiraal. Op de schelp zitten knopachtige stekels en aan de opening zit een uitlopende dikke harde lip.

Inhoud

Activiteit 1: In eigen woorden uitleggen	4
Activiteit 2: Oriënterende vergadering	5
Activiteit 3: Stap in de schoenen van een ander	6
Activiteit 4: Focusgroep.....	7
Activiteit 5: Als ik weet wat ik nu weet, wat betekent dit dan voor het door ons te ontwikkelen tool?8	
Activiteit 6: Maken van een instrument voor Stinapa	9
Activiteit 7: Presentatie voorbereiden voor Stinapa	10
Evaluatie van het projectgroep werk	11

Doel

Aan het einde van dit hoofdstuk:

- **Kun je in jouw eigen woorden en taal uitleggen waarom de karkó zo belangrijk is voor de natuur en ecologie op Bonaire.**
- **Verder kun je in jouw eigen woorden en taal benoemen welke gevaren de karkó in zijn voortbestaan bedreigen.**

De schelp

2

2024

De Karkó

Inhoud onderdeel karkó

Foto: Marion Haarsma

- Welkom en doelen
- Introductie karkó
- Activiteit 1: In eigen woorden uitleggen: levenskringloop karkó
- Activiteit 2: Oriënterende vergadering
- Activiteit 3: Stap in de schoenen van een ander
- Activiteit 4: Focusgroep
- Activiteit 5: Als ik weet wat ik nu weet, wat betekent dit dan voor het door mij te ontwikkelen tool? Ideeën carrousel
- Activiteit 6: Zelf een video, blog, vlog, poster of folder maken over de karkó met jouw groepje om de karkó te beschermen
- Activiteit 7: Presentaties aan (eventueel) externe organisaties.
- Of school nodigt iemand van Stinapa en karkóbescherming uit in de les (bij de eindpresentatie) of je neemt de presentatie op, zodat je deze kunt versturen aan Stinapa.

3

2024

De karkó

Activiteit 1: In eigen woorden uitleggen

Activiteit 1: In eigen woorden uitleggen

Individueel:

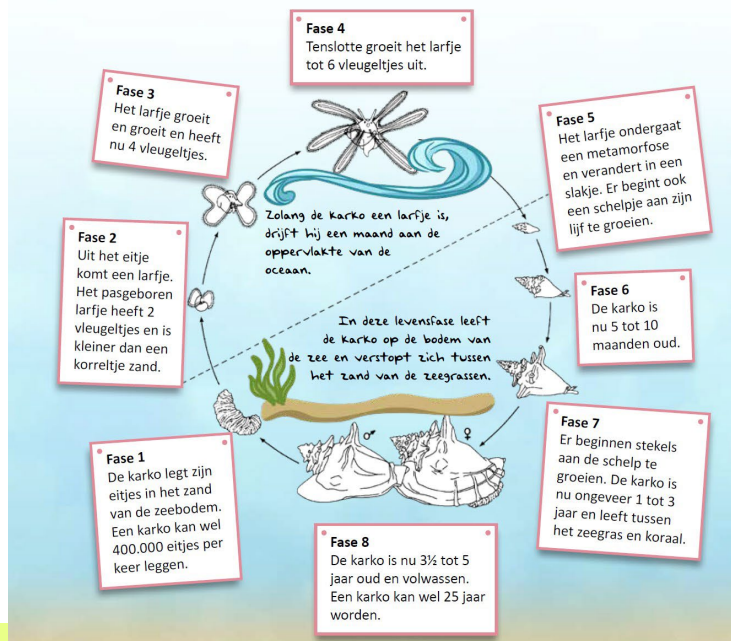
Bestudeer de levenskringloop van de karkó eerst zelf heel goed. Je ziet dat deze levenskringloop 8 fasen kent. Je probeert ze allemaal te onthouden.

In tweetallen:

Leg de levenskringloop nu weg en benoem uit jouw hoofd zoveel mogelijk fasen van de levenskringloop.

Degene die de meeste (of alle!) fasen kan benoemen, heeft gewonnen.

De levenskringloop van de karkó

5

2024

De karkó

In de PowerPointslide zie je al precies wat de bedoeling is.

Belangrijk is dat jullie zachtjes werken in jullie projectgroep. Het bestuderen van de levenskringloop van de karkó kun je op verschillende manieren doen. Eerst lees je deze kringloop goed door, dan probeer je zelf alle fasen te benoemen zonder te kijken. Tenslotte werk je in tweetallen en benoem je zoveel mogelijk fasen van de levenskringloop.

Er zit een wedstrijdelement in. Degene die de meeste (of alle) fasen kan benoemen, heeft gewonnen. Niet stiekem spieken in het tekstboek, werkboek of in de PowerPoint slides natuurlijk!

Activiteit 2: Oriënterende vergadering

Activiteit 2: Oriënterende vergadering

Met jullie groepje gaan jullie een vergadering in over de bedreiging en de bescherming van de karkó.

1. Bedenk samen agendapunten die relevant zijn.
2. Spreek af wie de voorzitter, notulist en gespreksbewaker is.
3. Spreek af wat jullie communicatieregels zijn
4. Vat aan het einde samen wat jullie opbrengst is.

Tijd: 15 minuten (of eerder).

6

2024

De karkó

Ook bij deze activiteit is het belangrijk weer rustig te werken in de projectgroep. Stel je voor dat jullie een natuurorganisatie zijn, zoals Stichting Nationale Parken Bonaire (Stinapa). Jullie bereiden een vergadering voor die gaat over de bedreiging en bescherming van de karkó.

Jullie brainstormen en maken afspraken over het volgende:

1. Over relevante agendapunten
2. Over wie de voorzitter, notulist en gespreksbewaker zijn
3. Over de communicatieregels en
4. Over wie aan het einde de samenvatting maakt of maken van de opbrengst van de vergadering.

Help elkaar
(zachtjes) met
vertalen als iets nog
niet duidelijk is.

Activiteit 3: Stap in de schoenen van een ander

Activiteit 3: Stap in de schoenen van een ander

Verdeel de groep in tweeën:

Het ene groepje stapt in **de schoenen van iemand die graag op Karkó vist en deze verkoopt of zee opeet.**

Het andere groepje stapt in **de schoenen van een medewerker van Stinapa die de Karkó moet beschermen.**

Het thema is: Het vangen van Karkó moet verboden worden.

- Het groepje karkó vissers benoemt zoveel mogelijk argumenten waarom dit juist niet verboden moet worden en stelt hier ook vele vraagtekens bij.
- Het groepje medewerkers van Stinapa benoemt zoveel mogelijk argumenten waarom het vissen van karkó verboden moet zijn en stelt ook vele vraagtekens bij mensen die wel op karkó vissen.

De twee groepjes samen geven een samenvatting en conclusie.

7

2024

De karkó

Eigenlijk staat alle informatie al op de PowerPointslide.

1. Verdeel de projectgroep in tweeën.
2. Subgroep 1 verdiept zich in de verschillende soorten argumenten die karkó vissers hebben om juist wel karkó te vangen en aan te bieden om te eten. Deze groep gaat als het ware in de schoenen van de karkó vissers staan.
3. Subgroep 2 verdiept zich in de verschillende soorten argumenten van Stinapa waarom het vissen van karkó verboden moet worden. Deze groep gaat als het ware in de schoenen van Stinapa staan.
4. Iedere subgroep bereidt een uitleg voor om de andere groep te informeren over de argumenten. De andere groep die luistert, mag uiteraard vragen stellen aan de groep die de uitleg geeft.
5. Beide groepen geven een samenvatting en een conclusie van wat besproken is.

Help elkaar mee als een tekst niet duidelijk is. Je mag uiteraard **verschillende talen** gebruiken om te zorgen dat iedereen het begrijpt.

Activiteit 4: Focusgroep

De opdracht staat hieronder al duidelijk uitgelegd in de PowerPoint slide.

Als je niet weet wat een woord betekent, zoek je het op en/ of leg je het (zachtjes) aan elkaar uit in een taal die je begrijpt.

Activiteit 4: focusgroep

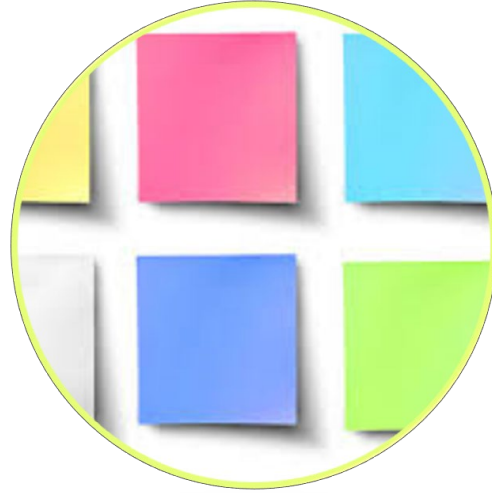
Als focusgroep focussen jullie je op de vraag:

Wat is er voor nodig om ervoor te zorgen dat mensen niet meer op karkó gaan vissen?

Iedere leerling heeft een aantal post-its waarop hij of zij elk idee apart noteert.

- Iedere leerling schrijft zoveel mogelijk ideeën op de **losse post-its** op.
- Na 5 minuten out of the box ideeën opschrijven, worden alle ideeën besproken en geclusterd.
- De ideeën worden gerangschikt van meest uitvoerbare ideeën tot minst uitvoerbare ideeën. Leerlingen luisteren goed naar elkaars idee en onderbouwing daarvan.

Tijd: 30 minuten (of eerder).

Activiteit 5: Als ik weet wat ik nu weet, wat betekent dit dan voor het door ons te ontwikkelen tool?

Activiteit 5: Als ik weet wat ik nu weet, wat betekent dit dan voor het door ons te ontwikkelen tool? Ideeën carrousel.

- Opdracht in projectgroepen:
- Wat zouden jullie kunnen doen om andere mensen positief te beïnvloeden om meer te doen voor de **karkó** op Bonaire?
- Brainstorm samen met jullie groep over wat voor 'tool' geschikt zou zijn: digitale filmpjes of folders om bewustwording te creëren voor minder plastic gebruiken.
- Je schrijft met jouw projectgroep jullie ideeën voor hun tool op een flip-over.
- De flip-overs blijven op de tafel liggen, terwijl **de projectgroepen mogen rouleren** en elkaar mogen helpen door nieuwe inzichten en aanvullende ideeën op te schrijven.

Tijd: 30 tot 60 minuten

4. Idee ontwikkelen

In deze fase gaan leerlingen de meest uiteenlopende en soms gekke oplossingen bedenken.

5. Maken

Leerlingen maken een of meerdere prototypen of lessen om uit te proberen in de klas.

6. Presenteren en feedback

Leerlingen voeren de oplossing of les uit in de klas en verzamelen feedback bij de doelgroep

7. Verankering

In deze fase reflecteren de leerlingen op het gehele proces en de veranderde situatie

9

2024

De karkó

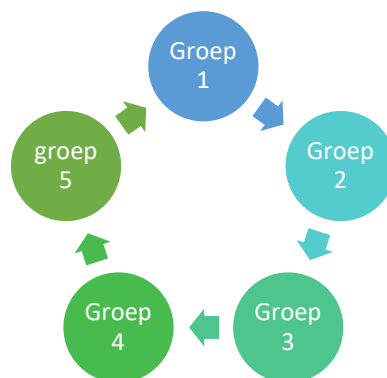
In jullie projectgroep hebben jullie meer ontdekt over het thema karkó. Jullie hebben je verdiept in de levenscyclus van de karkó, jullie hebben in de schoenen gestaan van de karkóvissers en van Stinapa, jullie hebben een focusgroep gehouden en wedstrijdjes gehouden. Het is duidelijker geworden hoe belangrijk de karkó is voor het ecosysteem in de Caribische zee.

Jullie hebben in het hoofdstuk duurzaamheid en sargassum geleerd dat er ook bedreigingen zijn voor de karkó en jullie gaan nu na wat de samenleving zou kunnen doen om duurzaam om te gaan met de karkó. Daar gaan jullie nu ideeën voor ontwikkelen.

Alle vragen staan al in de slide. Bestudeer de slide en brainstorm om zoveel mogelijk ideeën te krijgen voor wat jullie kunnen doen om de samenleving meer bewust te maken van het belang van de karkó en voor het behoud hiervan. The sky is the limit met brainstormen! Een podcast starten, een video maken, flyers, een (digitale)krant over de natuur en specifiek over de karkó, enzovoort!

Vraag jouw leerkracht om materialen als je die nodig hebt. Denk aan een groot vel (flip-over), zodat je zoveel mogelijk ideeën op kan schrijven.

Het is de bedoeling dat iedere projectgroep deze activiteit op hetzelfde moment doet, dus dat er in een carrousel gewisseld kan worden en zodat jullie elkaar kunnen helpen met het nog meer ideeën bedenken ook voor elkaars projectgroepen.

Activiteit 6: Maken van een instrument voor Stinapa

Na alle goede en minder goede ideeën op papier te hebben gezet, is het tijd voor het maken van een keuze.

Je kiest met jouw projectgroep het beste idee uit. Dus mochten jullie voor het maken van een flyer hebben gekozen om toeristen en bewoners van Bonaire te informeren over het belang en behoud van de karkó, dan maken jullie nu een flyer. Het kan dus ook iets anders zijn!

Nu is het moment om te werken aan een instrument of een tool dat jullie maken om de bewustwording over de karkó te vergroten.

Maak een keuze en maak een geschikt tool! Jullie kunnen het! Het is voor een goed doel!

Activiteit 6: maken van een instrument voor Stinapa ter bescherming van de Karkó

Bij de vorige activiteit heb je jullie ideeën opgeschreven voor jullie tool of product (vlog, blog, nieuwsbericht, podcast, poster, (digitale) flyer, etc.) om mensen in beweging te krijgen voor de karkó. Jullie groepje karkó maakt nu het instrument voor de Stinapa. Tijd: 1 tot 2 uren.

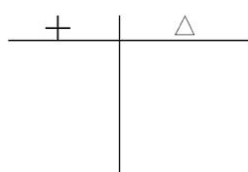
Activiteit 7: Presentatie voorbereiden voor Stinapa

In de vorige projectgroep momenten hebben jullie veel geleerd over de karkó en hebben jullie als het goed is samengewerkt om te komen tot een geschikt tool om de samenleving te informeren over het belang van de karkó. Stinapa doet al jarenlang uitstekend werk voor het behoud van onder andere de karkó (maar nog veel meer flora en fauna van Bonaire) Jullie presenteren jullie 'tool' of 'instrument' nu aan Stinapa.

Mochten er geen medewerkers van Stinapa op school langs kunnen komen, dan nemen jullie de presentatie op en kunnen jullie de link opsturen naar Stinapa. De opdrachtgever voor het maken van de tool voor het thema Karkó, is met andere woorden Stinapa. Houd de presentatie dan ook zo met deze doelgroep voor ogen!

Het is sowieso een goed idee om de presentatie op te (laten) nemen, zodat Stinapa deze presentatie en het ontwikkelde tool wellicht echt kan gaan inzetten voor haar organisatie.

Als jullie het tool hebben gepresenteerd en het project is afgerond is het tijd voor de evaluatie. Een handig schema om te evalueren, staat op de volgende bladzijde.

Follow Up
before
it's too
late

Jullie
presentatie
op video
opnemen
kan ook!

Activiteit 7: Presentatie voorbereiden voor Stinapa

De evaluatie kan heel goed gebeuren aan de hand van een systematiek, zoals de plus-deltamethode, om de creatie van de tools om duurzaamheid op Bonaire te bevorderen, te bespreken met elkaar.

De 'gastorganisaties' kunnen ook goed meedenken over wat succesvol was en wat beter kan als het gaat om tools voor bewustwording te creëren. Ook de follow up mogelijkheden zijn belangrijk!

Tijd per presentatie: 10 minuten en nabespreking 5 minuten
Totale tijd is afhankelijk van de hoeveelheid groepen

Evaluatie van het projectgroepwerk

<u>Planning</u> (de voorbereiding en het maken van de tool)	Plus (wat ging goed) +	Delta (wat kan beter?)
<u>Uitvoering of implementatie</u> van de tool, de presentatie aan de Bonairiaanse samenleving en de opdrachtgever.	Plus (Wat ging goed) +	Delta (wat kan beter?)